

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКА ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни

«Економіка та менеджмент в діяльності цивільної авіації»

за освітньо-професійною програмою 051.3

«Економіка підприємства»

Викладач: к.е.н., доцент Назаренко Ірина Федорівна

Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри економіки повітряного транспорту
Протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.
Завідувач кафедри _____ О. В. Ареф'єва

Тема 1. Основні та оборотні засоби підприємств авіаційної транспорту, їхнє матеріально-технічне забезпечення.

План лекції.

1. Економічна сутність, склад і структура основних засобів авіатранспортного підприємства. Облік і оцінка основних засобів. Амортизація основних засобів.
2. Показники ефективності використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності основних засобів авіатранспортних підприємств.
3. Економічна сутність, склад та структура оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Показники оборотності оборотних засобів.
4. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів. Матеріально-технічне забезпечення авіатранспортного підприємства.

Лекція № 2

Тема 2. Продуктивність та оплата праці в авіації.

План лекції.

1. Продуктивність праці персоналу: сутність, методи визначення та чинники зростання.
2. Соціально-економічна сутність заробітної плати.
3. Принципи оплати праці. Нормування праці.
4. Тарифна система. Форми і системи заробітної плати.

Лекція № 3

Тема 3. Собівартість продукції авіатранспортного підприємства.

План лекції.

1. Економічна сутність собівартості продукції (авіатранспортних послуг). Поняття витрат виробництва, їх класифікація.
2. Методи калькуляції собівартості продукції (авіатранспортних послуг). Фактори, що впливають на рівень собівартості продукції(авіатранспортних послуг).
3. Основні резерви та напрямки зниження собівартості продукції (послуг). на авіатранспортних підприємствах. Поняття цін, їх види та функції.
4. Основи ціноутворення. Методи ціноутворення. Державна політика регулювання цін.

Лекція № 4

Тема 4. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів.

План лекції.

1. Економічна сутність інвестицій, їх склад та структура.
2. Джерела інвестицій.
3. Загальна (абсолютна) і порівняльна економічна ефективність інвестицій, їх показники.
4. Проектний аналіз, його зміст і задачі. Життєвий цикл інвестиційного проекту. Принципи проектного аналізу.
5. Показники і критерії оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів у галузі авіаційних перевезень.

Лекція № 5

Тема 5. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств авіаційного транспорту.

План лекції.

1. Економічна сутність та основні принципи комерційного та господарського розрахунку.
2. Система фінансових відносин в умовах ринкової економіки.
3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад та джерела утворення.
4. Фінансовий план підприємства. Найважливіші фінансові показники господарської діяльності підприємств, їх склад, призначення та порядок обчислення.
5. Використання прибутку підприємств. Шляхи збільшення прибутку та підвищення рентабельності авіатранспортного підприємства.

Лекція № 6

Тема 6. Організація (підприємство) в менеджменті, як соціально- економічна система.

План лекції.

1. Сутність категорії «менеджмент». Поняття системи та організації.
2. Характеристика компонентів системи: вхід, процес перетворення та вихід; суб'єкт управління та об'єкт управління.
3. Підприємство як виробничо-правова форма виробничо-господарської організації. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Життєвий цикл підприємства.
4. Види підприємств за класифікаційними ознаками: метою і характером діяльності; формою власності майна, національною належністю капіталу, правовим статусом, розміром.

Лекція № 7

Тема 7. Функції менеджменту.

План лекції.

1. Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як виду управлінської діяльності.
2. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Функція планування.
3. Система планів транспортного авіапідприємства. Стратегії розвитку авіакомпанії. Функція організування. Функція мотивації. Функція контролю.
4. Особливості конкретних функцій управління в галузі авіаційних перевезень. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій.

Лекція № 8

Тема 8. Вибір та проектування організаційної структури управління авіатранспортного підприємства.

План лекції.

1. Фактори, що впливають на вибір організаційної структури управління авіакомпанії.
2. Елементи формування організаційної структури управління. Елементи структури апарату управління.
3. Методи проектування організаційної структури управління. Принцип гнучкості організаційних структур.
4. Сучасні організаційні структури управління: лінійна, лінійно- функціональна, дивізіональна, матрична, проектна. Процес вдосконалення організаційної структури управління авіатранспортного підприємства.

Лекція № 9

Тема 9. Управлінські рішення в менеджменті авіакомпанії.

План лекції.

1. Управлінське рішення, як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови підготовки та прийняття управлінських рішень.
2. Циклограма підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень. Підходи до прийняття рішень. Взаємозалежність рішень. Моделі прийняття управлінських рішень.
3. Методи прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності авіаційних перевезень.
4. Якість управлінських рішень. Особливості прийняття управлінських рішень в авіакомпанії.

Лекція № 10

Тема 10. Ефективність в управлінні авіакомпанією.

План лекції.

1. Концепції визначення ефективності менеджменту в авіакомпанії. Підходи до оцінки ефективності менеджменту авіакомпанії.
2. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загально-організаційна. Особливості оцінки різновидів ефективності.
3. Організаційна, економічна та соціальна ефективність управління.
4. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення.
5. Напрями підвищення ефективності управління авіакомпанією.
6. Сутність результативності та ефективності менеджменту. Витрати в управлінні авіакомпанією.